1.4. Демографія та ринок праці

В загальній структурі населення громади переважає міське населення, сконцентроване у місті Краматорськ (81% від загальної чисельності населення), решта населення громади відноситься до сільського.

Чисельність наявного населення Краматорської міської територіальної громади станом на 1 січня 2022 року становила 180 922 осіб.

Статево-вікова структура населення м. Краматорська характеризується стабільною перевагою чисельності жінок над чоловіками у вікових групах від 30 років і старше.

Протягом останніх років, до повномасштабного воєнного вторгнення, на території Краматорської МТГ фіксувалась стійка тенденція до скорочення чисельності населення, зумовлена переважно природним спадом - смертність суттєво перевищувала народжуваність.

Демографічне навантаження на населення працездатного віку з боку осіб непрацездатного віку (дітей та пенсіонерів) щороку зростало. Серед найбільш значущих демографічних ризиків, які стабільно проявлялись у довоєнний період, варто виокремити: прогресуюче старіння населення та збільшення демографічного навантаження на осіб працездатного віку; зростаюче навантаження з боку внутрішньо переміщених осіб, значна частка яких - особи пенсійного віку.

Вплив повномасштабної збройної агресії на демографічну ситуацію Краматорської міської територіальної громади

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації спричинило значні руйнування, людські втрати, а також масове переміщення населення Краматорської МТГ до безпечніших регіонів України - насамперед до західних областей - і за кордон, переважно до країн Європейського Союзу.

Станом на 1 січня 2022 року в громаді проживало 180 922 особи. Вже у березні 2022 року, після початку бойових дій, на території громади залишалося орієнтовно 30 000 мешканців, тобто менш ніж 17% довоєнної кількості населення. Термін повернення тимчасово переміщених осіб до громади залишається невизначеним і залежить від цілого комплексу факторів – насамперед, безпекової ситуації, рівня відновлення інфраструктури, наявності житла та доступу до основних послуг.

Попри триваючу збройну агресію та запроваджений воєнний стан, ключові установи громади продовжували функціонувати. Забезпечувалася безперебійна робота органів правопорядку (поліція, ДСНС), закладів охорони здоров’я, підприємств житлово-комунального господарства, банківських установ, а також надавалися адміністративні

послуги. Було збережено доступ до мобільного зв'язку, інтернету, можливість здійснення безготівкових розрахунків та зняття готівкових коштів. Це стало важливим фактором для підтримки базового рівня життєзабезпечення громади в критичних умовах.

Усвідомлюючи ключові чинники, що впливають на повернення населення (згідно з результатами періодичних соціологічних досліджень), - передусім безпека, наявність житла, працевлаштування та доступ до якісних публічних послуг - органи місцевого самоврядування громади зосередили зусилля на забезпеченні стабільного функціонування всіх систем життєдіяльності та покращенні якості послуг. Результатом такої послідовної роботи стали позитивні демографічні зрушення. За внутрішніми оцінками, станом на грудень 2024 року кількість населення громади зросла орієнтовно до 80 000 осіб, з яких 15 777 - це внутрішньо переміщені особи, зареєстровані після 24 лютого 2022 року (табл.1.7).

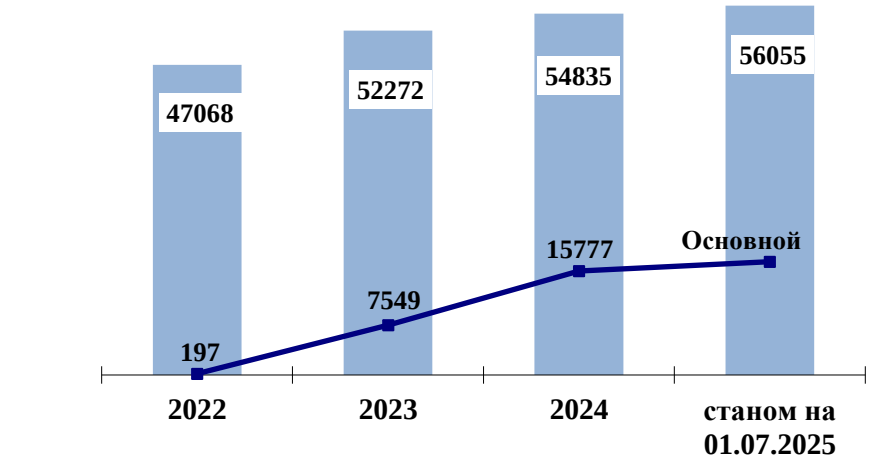
Таблиця 1.7

Динаміка чисельності населення Краматорської міської територіальної громади за період 2022–2024 років

№ з/п	Назва населеного пункту	Чисельність населення		
		Станом на 01.01.2022	Березень 2022 (пік скорочення населення у громаді)	Станом на 01.01.2025
Краматорська міська територіальна громада		**180 922**	**30 000**	**80 000**
1.	**м. Краматорськ**	**147 145**		**51 870**
2.	с-ще Ашуркове	15		
3.	с. Семенівка	306		
	Старостинські округи			
	Біленьківський			
4.	с-ще Біленьке	9 441		5 500
5.	с-ще Василівська Пустош	160		201
	Красноторський			
6.	с-ще Краснoторка	2 915		3 001
7.	с-ще Камишуваха	506		492
8.	с-ще Малотаранівка	3 768		3 498
9.	с. Привілля	230		215
	Шабельківський			
10.	с-ще Шабельківка	4 144		4 099
11.	с-ще Олександрівка	416		335
12.	с-ще Софіївка	895		764
13.	с-ще Ясна Поляна	2 241		1 988
	Ясногірський			
14.	с-ще Ясногірка	8 030		7 480
	Дмитрівський			
15.	с. Дмитрівка	710		600

Аналіз динаміки населення за населеними пунктами свідчить про нерівномірність демографічних змін у межах громади. Найбільше скорочення зафіксовано в місті Краматорськ, де чисельність населення зменшилася з 147,1 тис. осіб у 2022 році до 51,9 тис. осіб станом на початок 2025 року. У старостинських округах також спостерігається загальне зменшення чисельності населення.

Динаміка реєстрації внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у громаді

- ВПО, зареєстрованих в громаді вперше з 24 лютого 2022 року

Понад половину (51,8%) внутрішньо переміщених осіб складають пенсіонери. Водночас частка осіб працездатного віку становить лише третину (32,3%), порівняно невелика частка дітей (11,5%) та осіб з інвалідністю (4,4%). Загалом структура ВПО у громаді демонструє високий рівень соціальної вразливості переміщеного населення, що має враховуватись при формуванні стратегічних заходів підтримки й інтеграції.

Попри окремі позитивні демографічні зміни, наявні тенденції вказують на потенційні ризики для економічного розвитку громади. Зокрема, суттєве скорочення чисельності населення призводить до зменшення обсягів внутрішнього ринку, спаду споживчого попиту та, як наслідок, зниження інвестиційної привабливості території. У цьому контексті повернення мешканців є критично важливим для економічної стабільності та перспектив зростання громади. Після завершення воєнних дій одним із ключових пріоритетів має стати відновлення людського потенціалу як базису для сталого розвитку.

Стратегічне резюме

Демографічна ситуація у Краматорській міській територіальній громаді відзначається значними викликами, зумовленими поєднанням довоєнних негативних тенденцій та масштабного впливу збройної агресії проти України. До 2022 року спостерігалося стале скорочення чисельності населення, яке пояснювалося природним спадом, низьким рівнем народжуваності та прогресуючим старінням мешканців. Така динаміка формувала додаткове навантаження на працездатне населення та знижувала демографічну стійкість громади.

У структурі населення громади домінує міське населення (81%), сконцентроване у Краматорську, що визначає специфіку розвитку соціальної та економічної інфраструктури. Сільські населені пункти відіграють допоміжну роль, зберігаючи аграрний та рекреаційний потенціал. Водночас саме міська концентрація робить громаду більш вразливою до зовнішніх шоків, включаючи бойові дії.

Триваюча збройна агресія суттєво змінила демографічний баланс. Якщо на початок 2022 року населення громади становило понад 180 тис. осіб, то вже у березні цього ж року кількість мешканців скоротилася до 30 тис. – менш ніж 17% довоєнного рівня. Масова

евакуація до безпечніших регіонів України та за кордон сформувала різку демографічну кризу, а терміни повернення населення залишаються невизначеними.

Попри воєнний стан, у громаді було збережено базовий рівень життєзабезпечення. Продовжили функціонувати поліція, медичні заклади, підприємства ЖКГ, банківські установи та адміністративні служби. Збереження мобільного зв'язку, інтернету та банківських послуг стало важливим фактором, який сприяв стабілізації ситуації та підтримці довіри населення до місцевої влади.

Завдяки зусиллям органів місцевого самоврядування та поступовому поверненню населення у 2024 році відбулися позитивні зміни. За внутрішніми оцінками, чисельність населення громади зросла до 80 тис. осіб, серед яких понад 15 тис. - це внутрішньо переміщені особи, вперше зареєстровані в громаді після 24 лютого 2022 року. Це свідчить про певне відновлення демографічного потенціалу, хоча рівень ще залишається значно нижчим за довоєнний.

Соціальна структура ВПО демонструє високий рівень вразливості. Понад половину складають пенсіонери, третину – особи працездатного віку, тоді як діти й люди з інвалідністю становлять менші групи. Така диспропорція ускладнює інтеграцію ВПО та створює додатковий тиск на соціальні послуги громади. Водночас вона підкреслює потребу в цільових програмах підтримки найбільш уразливих категорій.

Суттєве скорочення чисельності населення негативно позначилося на функціонуванні місцевого ринку праці. Зниження кількості працездатного населення зменшує пропозицію робочої сили, знижує обсяги споживчого попиту та обмежує можливості для розвитку підприємництва. Це створює ризики для інвестиційної привабливості громади та її економічної стійкості.

У стратегічній перспективі відновлення людського потенціалу є ключовим пріоритетом після завершення бойових дій. Безпека, відновлення житлового фонду, створення нових робочих місць і доступ до якісних публічних послуг визначатимуть масштаби повернення населення. Лише за умови повернення мешканців та ефективної інтеграції ВПО громада зможе відновити свій демографічний баланс і забезпечити сталий розвиток ринку праці.

Ринок праці

Ринок праці Краматорської МТГ зазнав суттєвих трансформацій під впливом воєнної агресії, мобілізації, вимушеної міграції та економічної нестабільності. Основними тенденціями останніх років є зменшення чисельності економічно активного населення, скорочення пропозиції робочої сили та посилення дисбалансу між попитом і пропозицією на ринку праці. У 2021 році на обліку в службі зайнятості перебували 6175 осіб зі статусом безробітного, а в 2024 році - лише 2477 осіб. Це свідчить про значне зменшення потенційного трудового ресурсу. Водночас кількість вакансій, поданих роботодавцями, після падіння в 2022 році (1279 одиниць), почала зростати: 1607 - у 2023 році, 1990 - у 2024 році. Відповідно збільшується і кількість працевлаштованих осіб - з 1311 у 2022 році до 1777 у 2024 році (табл.1.8).

Стійкий попит на ринку праці у 2024 році спостерігався на працівників торгівлі, сфери послуг, медичних працівників, робітників транспорту, бухгалтерів, юристів і банківських фахівців. Проте брак кваліфікованих кадрів, особливо у сфері охорони здоров'я, посилює напруження на ринку праці.

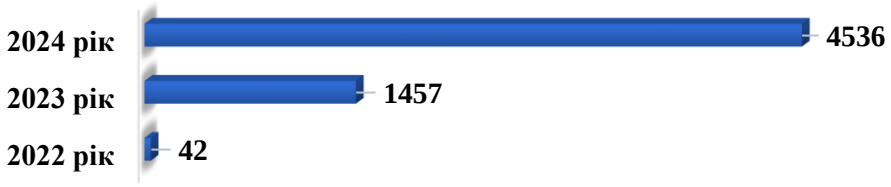
Таблиця 1.8

Динаміка основних показників ринку праці у Краматорській МТГ протягом 2021–2024 років

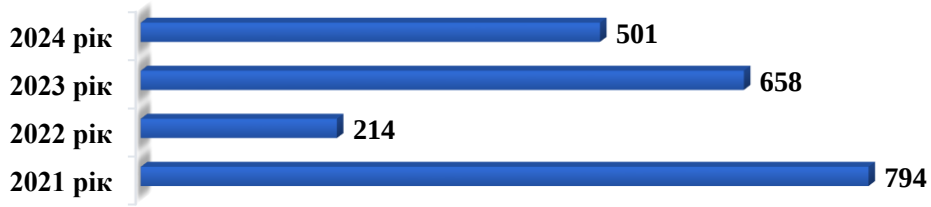
Назва показника	Одиниця виміру	2021	2022	2023	2024
Кількість вакансій, поданих роботодавцями	одиниць	3071	1279	1607	1990
Чисельність осіб, які протягом року перебували на обліку в службі зайнятості та мали статус безробітного	осіб	6175	3269	2556	2477
Чисельність осіб, забезпечених роботою за сприянням служби зайнятості	осіб	2988	1311	1798	1777

Для подолання дисбалансу застосовуються програми професійного навчання, компенсаційні механізми для роботодавців, гранти на створення бізнесу. Так, з 2023 року впроваджено нові форми компенсацій за працевлаштування осіб з інвалідністю та молоді. У 2024 році за різними програмами працевлаштовано понад 80 ВПО, осіб з інвалідністю та молоді. Значну роль відіграють також програми перепідготовки учасників бойових дій. Можливістю отримати мікрогрант на розвиток або створення власної справи скористалися 25 роботодавців (з 2022 по 2023 рік гранти отримали 8 роботодавців, у 2024 році - 17 роботодавців). Два підприємства міста Краматорськ стали переможцями грантової програми на виробництво переробної промисловості.

До участі у суспільно корисних роботах було залучено:

З метою подолання дисбалансу між попитом та пропозицією робочої сили організовано професійне навчання безробітних під замовлення роботодавців на конкретні робочі місця:

З 2025 року службою зайнятості забезпечується реалізація експериментального проекту щодо організації професійного навчання жінок для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені.

Стратегічне резюме

Ринок праці Краматорської міської територіальної громади зазнав суттєвих змін під впливом військової агресії, мобілізації, масової міграції та економічної нестабільності. Головними тенденціями стали скорочення чисельності економічно активного населення, зменшення пропозиції робочої сили та зростання дисбалансу між попитом і пропозицією. Це відображає загальну кризу демографічного та трудового потенціалу регіону.

Порівняння статистичних показників свідчить про значне зменшення кількості осіб, зареєстрованих як безробітні: з 6175 у 2021 році до 2477 у 2024 році. З одного боку, це демонструє скорочення потенційного трудового ресурсу, з іншого – свідчить про певну стабілізацію ринку праці за рахунок поступового відновлення ділової активності та повернення частини населення. Водночас кількість вакансій після різкого падіння у 2022 році почала зростати й досягла 1990 у 2024 році. Це говорить про відновлення ділової активності підприємств та підвищення попиту на робочу силу. Відповідно зросла і кількість працевлаштованих за сприяння служби зайнятості – з 1311 у 2022 році до 1777 у 2024 році, що є позитивною тенденцією.

Попит на ринку праці зосереджений переважно на сферах, що забезпечують базове функціонування громади: торгівля, сфера послуг, транспорт, охорона здоров'я, фінансово-адміністративні спеціальності. Найбільш критичною проблемою залишається дефіцит кадрів у медицині, що напряму впливає на якість надання послуг населенню та вимагає спеціальних заходів із залучення й утримання персоналу. Для зменшення дисбалансу між попитом і пропозицією застосовуються державні програми. Серед них – професійне навчання безробітних під конкретні вакансії, компенсаційні механізми для роботодавців, гранти на розвиток бізнесу.

Грантова підтримка сприяла розвитку підприємництва. Якщо в 2022–2023 роках гранти отримали 8 роботодавців, то у 2024 році їх кількість зросла до 17. Два підприємства Краматорська стали переможцями грантової програми у сфері переробної промисловості, що свідчить про орієнтацію на підтримку виробництва та створення нових робочих місць.

Загалом ринок праці громади демонструє ознаки поступової стабілізації, однак його розвиток стримується значним скороченням трудових ресурсів та високим рівнем соціальної вразливості населення. Подальші зусилля мають бути зосереджені на розширенні програм професійного навчання, залученні інвестицій для створення робочих місць, підтримці підприємництва та формуванні інклюзивного ринку праці, що враховує потреби ВПО, ветеранів та жінок.